

Magdalena Sochaczewska

"Ekologiczny wymiar integracji Polski z Unią Europejską", pod red. S. Czai, Wrocław 2004 : [recenzja]

Studia Ecologiae et Bioethicae 2, 879-882

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ekologiczny wymiar integracji polski z Unią Europejską,
pod red. S. Czai, Wrocław 2004.

Książka pod redakcją Stanisława Czai napisana została po Konferencji, która odbyła się w dniach 22-24 lutego 2004 w miejscowości Łądek Zdrój. Jest zbiorową pracą 50 osób reprezentujących większość akademickich ośrodków w kraju, zaczynając od Szczecina, Gdańska, Olsztyna przez Białystok, Warszawę, Łódź, Poznań kończąc aż na Kielcach, Krakowie, Opolu i Wrocławiu. Organizatorami Konferencji była Katedra Ekonomii Ekologicznej Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego oraz Europejskie Stowarzyszenie Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych Oddział Polski. Głównym celem Konferencji było przedstawienie gospodarowania zasobami środowiska Polski po wstąpieniu do Unii Europejskiej a także i jak bardzo zmieni się nasze dotychczasowe podejście do środowiska oraz jakie korzyści możemy uzyskać czerpiąc z doświadczeń Państw unijnych.

Każdy z nas zdaje sobie sprawę, że wraz z wkroczeniem Polski do Unii Europejskiej, nasz kraj zobowiązany jest do dostosowania się do wymogów i standardów unijnych. Na konferencji przedstawione zostały problemy, dotyczące naszego środowiska naturalnego i ukazano je przede wszystkim w aspekcie polityczno-gospodarczym. W książce zestawiono wszystkie materiały jako szereg następujących po sobie danych tematów w postaci artykułów. Wygłaszane prelekcje dotyczą naszych rodzimych dylematów ekologicznych i przedstawiają drobiazgowo dane zagadnienie.

Jedną z pierwszych prac jest praca poświęcona problemowi dostosowywania się gmin, powiatów i województw do wymogów Unii Europejskiej. Przedstawione zostają w niej dane, dotyczące dostosowania się polskiego prawa do ustawodawstwa unijnego, jak i określony zostaje obecny dystans oraz potrzebne środki finansowe na wdrożenie wymagań. Dotyczy to zarówno powietrza, odpadów, jakości wód, chemikaliów, hałasu oraz ochrony środowiska. Wdrożenie wymagań jest najtrudniejsze gdyż średnia zgodność terytorialna ze standardami unijnymi to 55%. Dane, które zostały zestawione w tabelach, dają nam możliwość orientacji w problemie i uświadamiają jak wygląda cały proces integracji od podszewki, rozpoczynając od strony prawnej a na wdrażaniu w życie kończąc.

W książce poruszony został również temat, tak dla nas aktualny, bo dotyczący wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Obecnie w krajach Unii, dąży się do obniżania emisji zanieczyszczeń odpowiedzialnych za zmiany klimatyczne oraz substancji zakwaszających. Porównany został także udział w produkcji energii odnawialnej w państwach Unii, jak i problemy ekonomiczno-fmansowe oraz prawno-instytucjonalne.

Pani Agnieszka Ciechelska z Wrocławia przybliży nam oceny działania polityk, planów i programów jako narzędzie realizacji idei zrównoważonego rozwoju gdyż to właśnie polityka danego kraju jest dokumentem inicjującym i wyznaczającym kierunki działań. Możemy obserwować cały przebieg oceny strategicznej, czyli prognozę dokumentów, które są poddawane także społecznym konsultacją i opiniowane przez program ochrony środowiska. Jednym z artykułów jest praca Stanisława Czai i Agnieszki Becli z Katedry Ekonomii Ekologicznej Akademii Ekonomicznej z Wrocławia. Praca zwraca szczególną uwagę na rzeczywiste konsekwencje członkostwa w Unii. Dotyczy także korzyści oraz nakładów finansowych. Autorzy dzielą zagrożenia i koszty na: mentalne, prawne, instytucjonalne, ekonomiczne oraz polityczne. Zestawiają dane w czterech tabelach, co daje nam bardziej przejrzysty obraz, uwzględniając poszczególne zagrożenia każdej z tych kategorii. Formułują korzyści charakteryzując po kolei każdą z danej strefy. I tak na przykład ważnym elementem członkostwa Polski w Unii Europejskiej jest wzrost poziomu świadomości i wiedzy obywatelskiej oraz możliwość stworzenia nowoczesnego społeczeństwa obywatelskiego jak i korzystanie z doświadczeń ekologicznych innych państw członkowskich.

W książce poruszony także jest problem polskiej polityki rolnej. Temat podjęty przez Bogusława Fiedora ukazany został w kontekście przejścia od tradycyjnej polityki rolnej CAP do polityki zintegrowanego rozwoju wsi i rolnictwa w Unii Europejskiej. Spotykamy się tu z terminem „ekoinnowacyjność”, czyli pozytywny wpływ na politykę rolną, na ład ekologiczny, nie naruszając przy tym innych ładów takich jak ekonomii, warstwy społecznej czy ład przestrzennego. Problemy mogą pojawić się wówczas, gdy poszczególne ład narusza cel innego ład. I tak przykładowo ład ekologiczny dąży do poprawy stanu określonych ekosystemów wchodzących w skład otulin parków narodowych wymagając zaniechania produkcji rolnej, co w efekcie powoduje spadek dochodów producentów rolnych, czyli zakłóca stan ekonomiczny.

W Świetle integracji Polski z Unią polityka zintegrowanego rozwoju wsi i rolnictwa jest korzystna dla Polski jednak nie unikniony jest tu proces dezagraryzacji wsi. Problem ekoinnowacyjności polskiej polityki rolnej z Unią rozpatrywany jest w trzech dziedzinach: Wsparcia dla rozwoju ekologicznego, ekologizacji rolnictwa konwencjonalnego oraz ochrony środowiska przed niekorzystnymi skutkami produkcji rolnej. Autor każda z nich z detalami opisuje, robiąc to w sposób przejrzysty i przystępny. Poruszony zostaje także w tej pracy problem bezrobocia agrarnego jak i dodatkowych kosztów ze źródeł krajowych.

Wszystkie prace zawarte w książce uświadamiają nam jak ważną dyscypliną jest ochrona środowiska, jak ważną rolę odgrywa ona w procesie integracji gospodarczej wykraczając poza granice kraju. Temat ten wy-

czerpująco opisany został w pracy Jadwigi Gierczyckiej z Wyższej Szkoły Zarządzania im. Gen. Jerzego Ziętta w Katowicach. Pani Jadwiga podkreśla, że najważniejszą umową dla Polski dotyczącą ochrony środowiska jest Układ Europejski o stowarzyszeniu Polski z Wspólnotami Europejskimi z 16 grudnia 1991 roku, który wszedł w życie 1 lutego 1994 roku. Przedstawione zostają nam dofinansowania, pomoce, programy jak np. PHARE oraz instrumenty zachęcające podmioty gospodarcze do działań korzystnych dla ochrony środowiska. Każdy problem został wytłumaczony szczegółowo i wnikliwie opisany.

Wiele prac w książce przedstawia poszczególne rejony w Polsce, opisując konkretne problemy, przeszkody czy też zadania, jakich musi się podjąć powiat, gmina, aby dostosować się do wymogów unijnych. Poruszone tematy polityki wodnej czy polskiej elektroenergetyki jak i finansowanie ochrony środowiska dają nam ogólne rozeznanie problemowe danej dziedziny ekologicznej. W Polsce funkcjonują obecnie 3 fundusze o charakterze ekologicznym. Są to: Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundusz Leśny, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych. Jak wiemy, wejście Polski do Unii wiąże się z różnymi zmianami w sferach naszego życia czy to politycznego czy ekonomicznego jak i gospodarczego. Wszystkie te zmiany, które zaszły bądź nas dopiero czekają, jak i zdobycie odpowiednich, niezbędnych funduszy do realizacji działań dostosowawczych, omówione zostały na konferencji a tym samym opisane starannie w pracach tej książki.

Najistotniejszym uważa się Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej gdyż to właśnie on dzieli się na fundusz: narodowy, wojewódzki, powiatowy, gminny.

W pracy pana Marka Janickiego z Uniwersytetu Opolskiego, dowiadujemy się jak funkcjonują fundusze w poszczególnych latach oraz skąd i na co przeznaczane są dochody. Jednym z ciekawszych dla mnie wykładów okazał się artykuł Ryszarda Janikowskiego z Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej. Jak zapewne zdajemy sobie sprawę, obecny duży nacisk kładziony jest na środowisko życia człowieka w Unii Europejskiej. „Środowisko i Zdrowie” ten temat jest jednym z bardziej aktualnych na świecie. Dotyczy zagrożeń: chorobami płuc, astmy, – alergii, zaburzeń rozwojowych układu nerwowego wywołanymi przez dioksyny, pestycydy, jak i założeń chorobami nowotworowymi u dzieci związanymi z fizycznymi, chemicznymi czy biologicznymi czynnikami takimi jak np. palenie papierosów przez rodziców. Głównym problemem i zadaniem jest zgromadzenie wiedzy na temat zdrowia i środowiska z różnych krajów.

Ważne jest także, aby skoncentrować się przede wszystkim na problemach dzieci, bo to one zapewniają nam dalszy rozwój życia jak i podnieść świadomość społeczną na temat powiązań pomiędzy środowiskiem

zdrowiem i wskazanie jak dalece degradacja środowiska szkodzi zdrowiu człowieka. Głównym celem jest ograniczenie zapadalności na choroby jak i zapobieganie nowym zagrożeniom życia. Może to być realizowane przez integrację w sferze informatycznej, badań naukowych poprzez rozwój współpracy i tworzenie wspólnych wizji i celów oraz przez integrowanie wiedzy. Celem głównym Unii jest osiągnięcie takiej jakości środowiska gdzie poziom zanieczyszczeń nie będzie wpływał niekorzystnie na zdrowie. R. Janikowski charakteryzuje również politykę postępowania rozróżniając poszczególne czynniki jako szkodliwe dla środowiska. Są to: chemikalia, pestycydy, zrównoważone wykorzystywanie zasobów wody o wysokiej jakości, zanieczyszczenie powietrze oraz hałas. Opisuje to, używając metody cel-problem. I tak przykładowo jednym z celów jest obniżenie liczby ludności narażonej na hałas długotrwały ze 100 mln w roku 2000 o ok. 10% w roku 2010 i ok. 20% w roku 2020.

W książce każdy znajdzie coś dla siebie. Przekrój przez tak różnorodne tematy daje możliwość wyboru konkretnie nas interesującego. Znajdziemy tu także ważną kwestię reutilizacji części zużytych odpadów, opakowań, zużytych wyrobów gdyż aktualne regulacje prawne stawiają przed przedsiębiorcami nowe wyzwania wymagające odmiennych rozwiązań technicznych i logistycznych.

Artykuły zostały napisane klarownie, dane zestawione są w tabelach lub przedstawione wykresami czy też wyróżnione w punktach. Szeroka tematyka ekologiczna, rozpoczynająca od najbardziej szczegółowych zagadnień takich jak gospodarowanie zasobami pracy na obszarach wsi, problem regulacji zastosowań inżynierii genetycznej szczególnie w gospodarce żywnościowej, problem rolnictwa, gospodarowania odpadami komunalnymi, temat elektroenergetycznego zarządzania jakością powietrza gdzie dowiadujemy się o tym, iż Polska jest głównym emitorem zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w Europie oraz problemu instytucjonalnego zagrożenia szybkiego dostosowywania się do ekologicznych wymogów unijnych. Te wszystkie wątki ekologiczne, problemy z nimi związane oraz wiele innych niewymienionych tu tematów, odnajdziemy w zbiorowej pracy, która jest niezbędną skarbnicą wiedzy na temat poprawy jakości życia społecznego w wyniku zachowania, odtwarzania lub powiększania zasobów przyrodniczych w skali całego kontynentu czy globu.

Magdalena Sochaczewska